

Μέσα στο φως της Πάφου

[Αφιέρωμα](#) / [Κύπρος](#)

Με την πρόθυμη κ' ευγενική ξενάγηση ενός αγαπητού συγγενή και φίλου χάρηκα το πεντακάθαρο φως της περιοχής της Πάφου και τις θαυμάσιες φυσικές, αρχαιολογικές και ιστορικές μορφές της.

Και πρώτα-πρώτα ας αρχίσουμε από τα θαυμάσια μωσαϊκά, που μια καλή τύχη έκαμε ν' αποκαλυφθούν στην αρχαία πολιτεία της «Νέας Πάφου», που σήμερα ονομάζεται Κάτω Πάφος. Είναι τα λαμπρά και ωραιότατα μωσαϊκά, που στολίζουν και πλουτίζουν τα δάπεδα των δωματίων μιας ερειπωμένης αρχοντικής κατοικίας.

Καθώς σταθήκαμε πίσω από το συρματοπλεγμα, που προφυλάγει τα πολύτιμα δάπεδα, και βλέπαμε από κάποιο ύψος τα μωσαϊκά, η σκέψη μου πήγε στα περίφημα μωσαϊκά της Δήλου, που τα είχα θαυμάσει πριν από λίγα χρόνια. Και η καρδιά μου αναταράχτηκε από συγκίνηση και περηφάνια μπροστά στην απτή κ' επιβλητική

αυτή διαπίστωση της κοινής ιστορίας, της κοινής τέχνης, της ίδιας ψυχής, που, πάνω από τους αιώνες, τις περιπέτειες και τις καταστροφές, κρατούν πάντα ενωμένα και συνταυτισμένα αδιαχώριστα τα δύο πανάρχαια Ελληνικά νησιά, την «Ιερή» Δήλο και τη «μακαρία» Κύπρο μας, όπως και όλα τα ιστορικά τμήματα της Ελληνικής Γης.

Η ίδια λαμπρότητα των χρωμάτων. Η ίδια λεπτή επεξεργασία των ψηφιδωτών. Παρόμοια διακοσμητικά στοιχεία. Συγγενικές καλλιτεχνικές συνθέσεις. Και αν ακόμα δεν ήταν η ίδια γλώσσα, και αν δεν διάβαζες τις λέξεις ΔΙΟΝΥΣΟΣ, ΑΚΜΗ, ΙΚΑ-ΡΙΟΣ και πάρα κάτω ΘΙΣΒΗ και ΠΥΡΑΜΟΣ, αλλά έβλεπες μόνο τις μορφές, τη στάση και την όλη εμφάνιση των προσώπων, και πρόσεχες μόνο την παράσταση και το νόημα των εικόνων, θα ένιωθες ζωντανή και φωτεινή την παρουσία του Ελληνικού πνεύματος, θα καταλάβαινες ότι αντικρίζεις αυτούσια και γνήσια την Ελληνική ψυχή.

Είδαμε και θαυμάσαμε τα διάφορα δωμάτια του αρχοντικού, μεγάλα και μικρά, που όλα, και όταν ακόμα δεν έχουν δάπεδο από μωσαϊκά, είναι καλλιτεχνικότερα διακοσμημένα με απλά γεωμετρικά σχήματα και άλλα διακοσμητικά στοιχεία, όλα με αρμονικά και ζωηρά χρώματα και με θέματα παρμένα προπάντων από τη φύση: φύλλα κισσού, σταφύλια, ρόδια, μήλα, άλλα και μικρά αγγεία πελέκια, αιχμές ακοντίων και άλλα.

Είδαμε επίσης και θαυμάσαμε τα δωμάτια, που τα δάπεδά τους είναι διακοσμημένα με παραστατικότερες κυνηγετικές σκηνές, όπου κυνηγοί μαζί με τα σκυλιά τους επιτίθενται με ακόντια εναντίον των θηραμάτων ή άγρια θηρία εξοντώνουν άγρια ζώα.

Εκεί όμως, όπου ο θαυμασμός παίρνει ιδιαίτερη ένταση και έξαρση, είναι τα δύο μεγάλα δωμάτια, στα οποία η λεπτότατη τέχνη των ψηφιδωτών πραγματώνει εξαιρετες καλλιτεχνικές συνθέσεις, που σφύζουν από ζωή κίνηση και λάμπουν με πιο ζωηρά και αρμονικά χρώματα. Στο ένα απ' αυτά υπάρχουν θαυμάσιες παραστάσεις, όπως η παράσταση του μύθου του Πυράμου και της Θίσβης με τη λεοπάρδαλη στο βάθος, καθώς και η μεγαλύτερη παράσταση του Διονύσου, που, στεφανωμένος με φύλλα αμπέλου και κρατώντας στα χέρια του ένα μεγάλο τσαμπί, το προσφέρει στη νύμφη Ακμή, που κάθεται κοντά του, ενώ πίσω ο Ικάριος οδηγά μια μεγάλη δίτροχη άμαξα, που τη σέρνουν δύο βόδια και είναι φορτωμένη με ασκιά γεμάτα κρασί, και πιο πίσω. φυσική συνέπεια του κρασιού, δυο μεθυσμένοι — «Οι πρώτοι οίνον πίνοντες», όπως λέγει η επιγραφή— από τους οποίους ο ένας έχει σωριαστεί χάμω και ο άλλος ετοιμάζεται να ξαναπιεί.

Στο άλλο δωμάτιο, το μεγαλύτερο, όλο σχεδόν το δάπεδο αποτελεί συνθέσεις

εμπνευσμένες από το αμπέλι και τον θεό του, τον Διόνυσο. Στο κέντρο του δωματίου προβάλλει μια ωραιότατη σκηνή τρύγου, όπου, μέσα σ' ένα μεγάλο αμπελώνα, οι τρυγητές μαζεύουν και μεταφέρουν σταφύλια, ενώ γύρω υπάρχουν μικροί Έρωτες, ζώα και πουλιά μέσα σ' ένα θαυμάσιο διακοσμητικό πλαίσιο από περικοκλάδες. Και παρακάτω ο ίδιος ο Διόνυσος, καθισμένος σε άρμα που το τραβούν δυό πάνθηρες, προχωρεί θριαμβευτικά, ανάμεσα σε σάτυρους, νύμφες και μουσικούς.

Πρόκειται γενικά για σπουδαιότατα αρχαιολογικά ευρήματα μεγάλης τέχνης, και βέβαια οι αρμόδιοι θα λάβουν όλα τα μέτρα όχι μόνο για την προφύλαξη και τη διατήρησή τους, αλλά και για τη συνέχιση και την επέκταση των ερευνών που θεωρείται βέβαιο ότι θ' αποκαλύψουν και άλλα μεγάλης αξίας επιτεύγματα τέχνης.

Και τώρα, έπειτα από τους αρχαίους καλλιτεχνικούς θησαυρούς, ας πάμε σε μερικά εξ ίσου πολύτιμα και ιδιαιτέρως σεπτά μνημεία της Βυζαντινής περιόδου. Και αφού περάσουμε με συγκίνηση και σεβασμό μπροστά από την ιερή μαρμάρινη στήλη, όπου οι ειδωλολάτρες έδεσαν και μαστίγωσαν τον Απόστολο Παύλο, ας επισκεφθούμε την παλιά και ωραία εκκλησία της Χρυσοπολίτισσας, που, με την αισθητικότερη πρόσοψή της, τα τρία εσωτερικά της κλίτη και τις λιγοστές αλλά εκλεκτές εικόνες Βυζαντινής τέχνης, προκαλεί ζωηρή καλλιτεχνική εντύπωση.

Ας κατεβούμε κατόπιν στην υποβλητική και σεπτή εκκλησούλα της Αγίας Σολομωνής, που βρίσκεται στο βάθος μιας κατακόμβης και είναι μια από τις πιο μικρές, αλλά και τις πιο αρχαίες εκκλησίες της Κύπρου. Εκεί, σύμφωνα με την παράδοση, είχε κρυφτεί μαζί με τους επτά γιούς της η πιστή Χριστιανή Σολομωνή, για ν' αποφύγει τους Ρωμαίους τυράννους, που, με φρυχτά βασανιστήρια, προσπαθούσαν να την αναγκάσουν ν' αλλαξοπιστήσει. Και επειδή η Σολομωνή και οι επτά γιοί της έμεναν σταθεροί και ακλόνητοι στην πίστη τους, οι Ρωμαίοι τους έχτισαν ζωντανούς στη σπηλιά. Έμειναν εκεί μέσα θαμμένοι 195 χρόνια, και όταν ο ιδιοκτήτης του χώρου χάλασε τον τοίχο της σπηλιάς, για να χρησιμοποιήσει τις πέτρες του, η Σολομωνή και τα επτά παλληκάρια της βρέθηκαν ζωντανοί και ξανάζησαν στη γη με την ίδια πάντα ευλαβική τους πίστη.

Και αυτήν ακριβώς την ατμόσφαιρα της πίστεως και την υποβλητικότητα του θαύματος αισθάνεσαι και τώρα να γεμίζουν το πνεύμα σου και την ψυχή σου, καθώς μέσα στο μισοσκόταδο της ιερής σπηλιάς και το αχνό και τρεμάμενο φως του κεριού βλέπεις τις μισοσβησμένες τοιχογραφίες να κινούνται, να ξεκολλούν από τους τοίχους και να φτερουγίζουν απαλά και στοργικά γύρω σου.

Ας έλθουμε όμως τώρα στη σύγχρονη εποχή, και αφού πάρουμε μιαν ολοκάθαρη ανάσα και χαρούμε ένα ολόφωτο κ' έξοχο θέαμα κάνω από τον «κόλπο των

κοραλλιών», ας κατεβούμε στην παραλία της Χλώρακας, για να κάμουμε ένα προσκύνημα, ένα εθνικό αυτήν τη φορά προσκύνημα: να σταθούμε με συγκίνηση, με τιμή και με θαυμασμό μπροστά στο ιστορικό καΐκι «Άγιος Γεώργιος» και στον ευλογημένο τόπο, όπου πάτησε για πρώτη φορά το πόδι του ο θρυλικός αρχηγός της Ε.Ο.Κ.Α. Διγενής.

Και ήταν πολύ εύστοχη η σκέψη να ζητήσουμε και να επιτύχουμε για ξεναγό μας σ' αυτό το προσκύνημα τον πιο κατάλληλο άνθρωπο, που όχι μόνο έζησε άμεσα και ενεργητικά τις πρώτες εκείνες ιερές στιγμές του απελευθερωτικού αγώνα, αλλά και έδρασε με γενναιότητα και υπέφερε ηρωικά κατά τη διάρκειά του. Και καθώς βλέπεις τον άνθρωπον αυτόν να φορά τα ράσα της εκκλησίας, και τον ακούεις να μιλά μ' ενθουσιασμό και με πίστη για τον αγώνα, με σεμνότητα και ταπεινοφροσύνη για τις προσωπικές του κακουχίες, και με αληθινό δέος και σπάνια συναίσθηση της υψηλής αποστολής της ιεροσύνης του, φέρνεις στη μνήμη σου και στην ψυχή σου τις ωραίες και μεγάλες μορφές των Ελλήνων κληρικών, που, συνδυάζοντας μέσα τους πιστά και αρμονικά τα κορυφαία ιδανικά της θρησκείας και της Πατρίδας, αγωνίστηκαν γι' αυτά μ' εξαιρετο ηρωισμό και αυτοθυσία. Αναφέρω με τιμή το όνομά του: Παπά Κώστας Λεωνίδου.

πηγή: *Μελέη Νικολαΐδη, «Η Κύπρος μας» -Η ομορφιά της, η ζωή της, ο αγώνας της. Εκδ. Πνευματικής ζωής, 1965, σ. 45-48*

<http://bit.ly/14qs3sR>